

De Nachtwandelaar en andere verhalen

Colofon

ISBN: 978 90 8954 708 8

1e druk 2014

© 2014, David Westling

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

De Nachtwandelaar en andere verhalen

David Westling

Voor mijn broer

‘En meer tijd is verstreken, verdwenen, afgestaan aan het onverzadigbare verleden. Wat hebben we geleerd? Wat hebben we gedaan? Hebben we voldoende gelachen, geleden en liefgehad?’

Osgood Mitchum

Inhoud

Introductie	11
De aanval	14
Het lot der kaarten	30
Huxbury's billboard	35
Schuilen	60
De Nachtwandelaar	77
Nachtmerrie	114
Een kabinetsintrodactie	122
Watervrees	128
De weg kwijt	136
De dag dat de regen viel	147
Proza(c)	178
Nachtbraken	186
Barney's voor lunch	193
De dag van Arthur Madoulet	214
Reflectieglas	262
Vluchtauto	268

Introductie

Het lezen van deze woorden zou de aanzet kunnen zijn tot een gevarieerde en interessante reis. Dat betekent niet dat je deze verhalencollectie beter terzijde kunt leggen wanneer je doorgaans het liefst op dezelfde plaats blijft. Allerm minst; als het op lezen aankomt, gaat er weinig boven een aangename, vaste plek. Zolang de fictie genoeg kwaliteit bezit, kun je reizen vanuit iedere stoel, elk bed, desnoods staand in de spitsdrukte. Waarop ik wil wijzen, zodat je vooraf bent geïnformeerd, is dat de verhalen in dit boek meer genres bestrijken dan je misschien gewend bent. Gezamenlijk welteverstaan. Alleen in het verhaal *Proza(c)* zijn onverwante genres bijeengebracht en zelfs daar niet willekeurig, al kan het anders lijken.

Ontegenzeggelijk zijn de mogelijkheden die een blanco pagina biedt eindeloos groot. In de context van een kort verhaal geldt dat wellicht nog sterker dan voor een roman. Waar een roman van nature complexer is, een grotere reikwijdte heeft en vaak een langere vertelperiode beslaat, legt de eerstvolgende blanco pagina de schrijver van een roman om deze redenen gewoonlijk meer verplichtingen op. Er dient met tientallen aspecten rekening te worden gehouden, voor een langere termijn. Een kort verhaal hoeft zich minder aan te trekken van verwachtingen, van vermeende aanspraken betreft opbouw, ontwikkeling en groei. Dat bevordert de kans op een verfrissende en/of originele creatie. Tegelijkertijd kan een verhaal van vijf, tien of twintig bladzijden evengoed memorabel zijn en een boodschap uitdragen. Een roman wordt op een voetstuk gezet – en waarom niet? Een goed kort verhaal heeft zijn eigen klasse en charmes. Dit geldt volgens mij zowel voor de lezer als voor de schrijver. De relatieve beknoptheid van een kort verhaal, die je als lezer in staat stelt alle verwickelingen in één keer tot je te nemen, spreekt mij zeer

aan. In de hedendaagse maatschappij, waar je soms met moeite een vrij uur vindt, kan een kort verhaal een welkome afwisseling verschaffen. Eventueel een ontsnapping zijn naar een ander bestaan, andere omstandigheden, naar een merkwaardig avontuur zoals er verderop meerdere wachten. En leiden tot nieuwe ontmoetingen.

Wat te denken van dat zonderlinge, eigenzinnige, eenzame of gestoorde personage, dat niet voldoende meemaakt of te vertellen heeft om honderden pagina's te vullen, maar boeiend genoeg is om te worden gehoord? Een kort verhaal is voor zo'n figuur de aangewezen plek. Daar kunnen we vernemen over zijn of haar lotgevallen en luisteren naar iemands unieke visie op de wereld, groot dan wel klein. Beschreven in de derde persoon, van afstand, of hoogstpersoonlijk door zichzelf. Zo vertelt in *De weg kwijt* een geroutineerde, miskende rijinstructeur over de vlucht die zijn leven na veel eentonige jaren onverwacht heeft genomen, terwijl *Een kabinetsintrodactie* is bevolkt door bijzondere figuren die met iets meer objectiviteit zijn geportretteerd. Dat is geen toeval. Juist in het korte verhaal krijgen bijzondere figuren, karakters die waarschijnlijk bijrollen vertolken in het grote geheel, de ruimte, het podium, om voor even de hoofdrol te pakken, bijna ongeacht of ze sympathiek en vindingrijk zijn en over voldoende doorzettingsvermogen beschikken om het plot eigenhandig vooruit te helpen. Of je zo'n personage na de eerste kennismaking meteen wilt loslaten en vergeten of in de armen wilt sluiten – de keuze is aan jou.

Dit boek bevat, zoals aangegeven, verhalen uit diverse genres. Drama-elementen zijn overeenkomstig het echte leven in elk van de zestien verhalen terug te vinden, in menig geval vormen ze de hoofdmoot. *Schuilen* en *De dag van Arthur Madoulet* zijn hiervan voorbeelden. Sommige verhalen, waaronder *Barney's voor lunch*, herbergen uitgesproken komedie-elementen; andere vertonen sporen van genres als horror, mysterie en spanning. De

verscheidenheid in deze verzameling vindt uiteraard mede haar oorsprong in de vrijheid die het korte verhaal aan een schrijver biedt. Het format geeft gelegenheid te experimenteren met vorm en stijl, om onderwerpen, interesses en ongewone situaties te onderzoeken. Niet zelden, zou je kunnen ontdekken, hebben de verhalen in dit boek een verrassend einde. In de eerste plaats omdat zo'n einde me het beste leek met het oog op de ontwikkelingen, maar ook omdat het format zich leent voor onverwachte ontknopingen. De realiteit kan verbazingwekkend zijn, vooral op kleine schaal, als je de voorgeschiedenis niet in detail kent.

Als liefhebber en lezer van de collecties van grootmeesters in het vak – Raymond Carver, Patricia Highsmith en Stephen King, om er drie te noemen – is mijn ervaring dat een bundel korte verhalen een opzienbarende verkenningstocht kan zijn. Menigeen die op reis gaat wil graag van alles zien en beleven, afwisselende en elkaar verrijkende indrukken opdoen. Een vreemd land bestaat natuurlijk niet alleen uit de winkelstraten en musea van de hoofdstad, noch uit de schilderachtige vergezichten en gewoonten van het platteland. Er zijn vele facetten, perspectieven en verhalen. (Indien de ene activiteit of bezienswaardigheid teleurstelt, resteert er tot de laatste dag een volgende die hopelijk beter bevalt.) Overdaad is evenmin goed, ongeacht of het impressies, foto's of diversiteit in een verhalenbundel betreft, dus is bij het samenstellen van dit boek geprobeerd het mozaïek niet kleurrijker te maken dan passend leek.

Nu is het tijd om de verhalen zelf te laten spreken. Ik dank je voor jouw belangstelling, en wens je veel leesplezier.

D.W.

Augustus 2014

De aanval

‘Lopen!’ siste Peabody. ‘Vooruit, lopen!’

‘Ja, meneer!’ antwoordden twee jonge soldaten als met één hoge stem, en ze verruilden de berm voor het door verval geteisterde asfalt dat zich enkele honderden meters voor hen uitstreckte.

‘Hé, en jij, LaCombe? Op welke bus denk jij te staan wachten? Aansluiten!’

LaCombe, een logge reus in wording met een bijpassend boerengezicht, volgde het spoor van Simpson, die schuin achter Hogan liep. Hogan was de kleinste van het stel en met iedere stap butste zijn wapen tegen zijn knie.

‘In gelid!’ bulderde Peabody. ‘V’domme! In welke uithoek zijn jullie getraind? Nou?’ riep hij toen de inderhaast geformeerde rij niet naar de hoogste standaard was. ‘Soldaat Hogan?’

‘In Fort Newell, meneer.’

‘Waar?’

‘In Fort Newell, Connecticut, meneer.’

‘Nooit van gehoord. Bewijs me dat het recht heeft te bestaan. Blijf in gelid, mannen! Als jullie je niet aan orders kunnen houden...’

De weg was verlaten, het terrein vooralsnog open onder een ijsblauwe hemel. Aan hun rechterhand, voorbij een sloot, bevond zich een langgerekt oneffen veld vol onkruid en uitgeschoten grashalmen die door de vorst in hun opmars waren gestuit. Achter deze vrije woekerzone, in een andere wereld, stonden huizen die als men bekend was met de verwoesting van de oorlog in sublieme staat verkeerden. De pannen lagen eensgezind op de daken, geen gevel of raam was noemenswaardig beschadigd.

Aan de linkerkant van de weg was de natuur massaal gerooid en gaven bevroren sporen van rupsbanden, overreden takken en verhard slijk een voorbode en echo van de grimmige werkelijkheid, de werkelijkheid die kon wegglippen maar altijd terugkwam.

Verderop stonden alle bomen nog overeind en begon een bos van eiken en berken, waar het afgeslankte peloton doorheen moest om hun operatie te doen slagen. Een cruciale operatie met aanzienlijke strategische en symbolische waarde. Hoewel ze het kwartier van de vijand ten slotte waren genaderd, was er nog geen glimp van hen te bekennen, maar, zoals luitenant Peabody had gewaarschuwd, ze zouden hun huid duur verkopen. 'Dat zouden wijzelf ook doen in hun positie, en gaan we dus doen in de onze.' Naar de laatste berichten was de tegenstander door recente verliezen verzwakt, en een rat in het nauw maakte rare sprongen. Een kat, had Peabody volgens Hogan bedoeld.

Een rode wegmarkering, een vierkant met een pijl erdoorheen, bevestigde dat ze dichtbij waren.

In de verte, van een aangrenzende strijd, klonken nu en dan knallen van kleine explosies. Het geluid wende zoals de betekenisvolle stilten die erop volgden wenden, verraderlijke ontspanningsmomenten die de zenuwen en repesailles slechts aantrokken, heel anders dan de dampende mok chocolademelk die in tijden van vrede bij thuiskomst wachtte.

Hier en daar lagen stapels van een stuk of vijf gevelde eiken naast de weg en toen Peabody achter de eerste boomrijen iets zag bewegen, snauwde en gebaarde hij dat zijn mannen zich achter de dichtstbijzijnde stapel moesten verschuilen. Ze renden er met gebogen rug heen en ploften in de beschutting neer. Ze bliezen hun handen warm en wilden op adem komen. Waren ze helemaal belazerd?

Simpson, hun verkenner, werd door Peabody gemaand een blik op de situatie te werpen.

'Zie je iets?'

'Nee... meneer. De weg is vrij. Ik zie ze geen van drieën.'

'Drieën? Hoe weet jij v'domme hoeveel er over zijn?'

'Nou, wie zouden er... Het spijt me, Robbie,' zei Simpson toen hij een paar dreigende ogen op zich gericht zag.

‘Pardon?’

‘Het spijt me, meneer.’

‘Let op je woorden, soldaat. Ik meen het, en dat kun je beter in je oren knopen en in je holle hoofd opslaan. Kom op,’ vervolgde Peabody, die ongemakkelijk gehurkt zijn eigen observatie verrichtte en het terrein kennelijk vrijverklaarde. Hij klapte in zijn handen om zijn strijders overeind te krijgen en gaf de logge Frank LaCombe een duwtje in de goede richting.

‘In draf naar de boomstammen verderop. Dat is onze laatste beschutting. Vanaf daar... vanaf daar zullen we onze tactiek opnieuw beoordelen. Geef je ogen de kost en hou je bajonet gereed.’ Simpson kwam als eerste tevoorschijn, hij hield zijn wapen met gespreide handen onderhands vast als een speer. Hij keek nadrukkelijk om zich heen voordat hij zich concentreerde op het bos van kale bomen en hun silhouetten als vogelverschrikkers, de takken als willoze armen licht wiegend in de wind. Bedrieglijk levenloos, gestaafd door het meegaande, zachte kraken.

Een windvlaag veroorzaakte een eindje van de weg een luid gekraak en plotseling zette Simpson een sprint in. Als een onaangeleijnd dier denderde hij over het asfalt, zijn kameraden vergetend, die hem tegen de horizon zagen krimpen. Jake Hogan, nu de voorste, blikte naar de huizen voorbij het veld en vermande zich. Hij nam het bos speurend op en zag achter een eik een arm bewegen.

‘PANG!’ klonk het. ‘PANG-PANG!’

Simpsons vlucht had hen verraden; ze waren gezien!

‘Zoek dekking!’ riep Hogan, en hij liet zich op zijn handen vallen en begon naar de berm te rollen. Zijn hartslag versnelde en adrenaline joeg hem voort, omlaag door het vochtige onkruid de sloot in. Hij rilde en voelde een aangename gloed in zijn borst. Zijn hijgende ademhaling leek sigarettenrook te produceren, wat hem beviel, en een alarmerend rooksignaal.

Toen Peabody naast hem opdook, dacht Hogan eraan zijn wa-

pen in de aanslag te brengen. Met hun voeten op de bevroren laag water, leunend tegen de schuin oplopende wand zodat hun ogen net boven de weg uit kwamen, zochten ze het bos af naar de oorsprong van de schoten. Dit wás spannend. De wedergekeerde stilte kwam hem intenser voor dan marsmuziek.

‘Daar,’ fluisterde Peabody. ‘Daar, in de schaduw. Achter die gekromde berk. Zie je hem? Zie je zijn rottige rode lint?’

Hogan zag hem, en herinnerde zich tegelijkertijd waarnaar uit te kijken. Het was een kleine, gedrongen gestalte, te breed om zich achter een smalle boom te verstoppen. Er was geen schaduw, het was geen nacht, maar dat kon je voorwenden. De gestalte bracht zijn wapenstok in stelling en wederom klonk het: ‘PANG-PANG!’

‘Wel v’domme...’

Simpson was gevlogen, maar LaCombe bleek midden op de weg te zijn blijven staan. De kinkel keek verdwaasd rond, alsof hij het tweetal dat zo-even bij hem was geweest zocht, misschien zelfs het drietal, en geen benul had waarin hij verzeild was geraakt.

‘Ga liggen! Val!’ beet Peabody hem vanuit de sloot toe. ‘Je bent gesneuveld, sukkel.’

LaCombe kwam naar hen toe, in een sjokdrafje zowaar. Toen daagden hem ineens de omstandigheden en zijn lotgeval, dat gaf zijn onthutste gezicht te kennen, en maakte hij zijn ongehoorzaamheid grotendeels goed met een prachtige onvoorzichtige val op zijn knieën, waarbij hij naar zijn middel greep en als een ontzielde zwaargewicht neerging. Louter zijn hoofd, dat in het onkruid landde, bleef een smak op het asfalt bespaard.

Peabody grijnsde van genoegen en greep een kluit gras vast omdat hij zich met zijn wapen paraat niet in zijn handen kon wrijven. Toen werd hij weer ernstig, de officier met een hogere missie, en wisselde een blik van verstandhouding, van man tot man, met Hogan. Ze knikten elkaar toe en rezen samen uit de sloot om het kleine dikkerdje aan de kant van de vijand, alias Gene Savalas, neer te halen.

‘PANG-PANG! PANG-PANG-PANGGG!’ riepen ze terwijl ze met vooruitgestoken stokken de weg overstaken. Ze bleven schieten en overstemden de jongen die een rood lint op de kraag van zijn jas had gespeld. Toen Gene zo veel fictief lood had gevangen dat hij menselijkerwijs onmogelijk nog kon tegenspartelen, riep Peabody: ‘Je bent dood, Gene. Ga liggen!’

Gene riep terug dat hij hen ook had geraakt, Jake in elk geval, maar daar wilde Peabody niet aan. Uiteindelijk ging Gene na een hartverscheurende kreet behoedzaam neer. Hij stiet een echte jammerklacht toen hij met zijn zij op een boomstronk terecht kwam. Daarna was het stil, tot er een rotje ontplofte. Eén tegenstander was uitgeschakeld.

Jake keek om naar de huizen achter het veld en zwaaide naar zijn moeder, die juist achter het raam van zijn kamer stond. Ze wuifde met haar stofdoek terug; iemand om de oorlog voor te winnen. Verderop in de straat liepen oudere kinderen rond met vuurwerk. Jake was weer in zijn personage toen Robbie Peabody zich omdraaide en voorstelde zij aan zij naar de laatste stapel boomstammen te gaan, want met Gene’s dood stond de vijand op scherp. Ze hoefden zijn lijk immers niet te vinden om zijn doodscreet te hebben gehoord. Peter Simpson leunde ginds al op zijn gemak tegen de omgehakte eiken aan, de stok die voor bajonet door moest gaan aan zijn voeten.

Natuurlijk volgden ze Robbies plan, in hun duffelse jassen gestoken en met hun stokken vooruit, want Robbie had niet alleen nu de hoogste rang, hij was de aanvoerder en met zijn elf jaar afgetekend de oudste van de groep. Die herfst en winter speelden ze alle spelletjes die Robbie Peabody’s geestdrift opwekten, binnen en buitenshuis, alsof het hoogzomer was en zijn vriendschap en belangstelling voor hen na de vakantie voorbij zou zijn. Ze gaven zich over aan zijn fantasieën, gingen op in zijn enthousiasme of probeerden dat tenminste te doen, al waren ze soms een beetje huiverig voor de gevolgen. Ze ontdekten nieuwe, meer volwassen

vormen van vermaak; leerden de beginselen van het pokerspel voor zover Robbie die zelf kende en hadden enkele weken geleden, net voorbij de grenzen van het door hun ouders vastgestelde territorium, over een breder gedeelte van het afwateringsstelsel, een brug van resthout, gedumpte autobanden en rondzwerfend afval gebouwd.

Als Robbie het in zijn hoofd haalde dat een activiteit leuker was in het donker, wendden ze voor dat de zon de maan was. Als hij suggereerde dat iets kinderachtig of saai was of begon te worden, kreeg hij bijval of werden er hersens gekraakt om hem van gedachte te veranderen. Zo waren de stokken waarvan ze zich nu bedienden op zijn voorstel enigszins gepunt vanwege een ander spelletje dat een paar weken geleden de bom was geweest: vang de indiaan. Vang de boef was niet langer leuk genoeg, omdat er geen speren bij gebruikt werden; bovendien waren indianen volgens hem gewilligere slachtoffers. Daarna had Robbie voor Kerstmis – niet van de Kerstman, vertrouwde hij hun raadselachtig toe – een Stallion 45-klappertjespistool gekregen, het echte werk waarbij er na een schot rook uit de loop kringelde, en transformeerde hij graag in een zuidelijke sheriff zonder genade, die het opnam tegen een bende vogelvrijverklaarden van het laagste allooi, weliswaar met krachttermen als ‘deksels’ en ‘hel’. Robbie was geen kwaai gast; hij was een overtuigende gast, een intimiderende vriend die je dingen liet beleven waarvan je in zijn afwezigheid hooguit kon dromen. De blauwe plekken en zijn incidentele furie nam je voor lief. Als je hem echter een compliment of een voldane grijns ontlokte, of als hij je op positieve wijze persoonlijke aandacht schonk, kon hij je voor je gevoel promoveren tot de belangrijkste en moedigste man ter wereld.

‘Sst!’ zei Robbie nu. Jake Hogan en Peter Simpson namen hem bedeesd op, en daarna even elkaar. Hun gezichten hadden een rode blos van de kou. Niemand had gesproken, maar misschien deed dat er niet toe.

Ze keken rond, want Robbie keek rond, en zagen – wat ze als buurtbewoners al lang wisten, maar niettemin met hernieuwde interesse constateerden – dat de weg gedurende zo'n vijftig tot zestig meter naar links afboog. Nadien hervatte de weg zijn vertrouwde koers, denkbaar voerend naar het hart van het bos. Daar, op die plek, bevond zich volgens de instructie de basis van de vijand, gespecificeerd als de Roden. Het kamp zou met krijt op het asfalt zijn gemarkeerd, als een cirkel met een kruis in het midden, een aanduiding zoals je op een stafkaart kon tegenkomen, en – wisten ze eigenlijk zeker – worden verdedigd door hun twee overgebleven opponenten. Maar de voorstelling dat oord door een nachtelijk bos te bereiken terwijl je onder vuur werd genomen, allemaal om Robbie te plezieren en er later tevreden op terug te kunnen kijken, maakte het een hele opgave.

Jake loerde naar zijn ouderlijk huis, dat precies uitkeek op de diagonale loop van de weg, en bezichtigde de berm voordat hij iets achter de ramen had kunnen onderscheiden. Hij voelde zich betrap, ten onrechte bleek het, want Robbie keek naar Frank LaCombe, die opstond uit zijn gesneuvelde hoedanigheid maar gelukkig zo snugger was achter te blijven en zich niet bij hen te voegen.

'Wat doen we nu?' fluisterde Jake. Op een geschikt moment altijd een voortreffelijke vraag aan Robbie.

'Dat zal ik jullie vertellen,' zei hij terwijl hij zijn blik van Frank losmaakte. 'Ik heb net iets bedacht, een list om de tegenstander te foppen die óns denkt te foppen. Er is nu niemand te zien; de doorgang lijkt onbewaakt, maar reken maar dat dit precies de bedoeling is. Ik ken die gasten, zogezegd beter dan zij zichzelf.' Dit alles bedacht hij ter plekke, terwijl de Roden, zonder zijn bevlogen leiding, waarschijnlijk verveeld en verkleumd op hun post stonden te wachten, zo ze er nog waren en dat was hun sterk aanbevolen. Improviseren kon Robbie uitstekend, dat moest hem worden nagegeven.